

TÜRK-İŞ'İN EKONOMİK KRİZLE MÜCADELE ÖNERİLERİ

Aydınlık Dergisi, 15 Mart 2009

Yıldırım Koç

Geçen hafta TÜRK-İŞ Akademik Kurulu'nun krizle mücadele konusundaki önerilerinin büyük hatalarına ve yetersizliğine değinmiştim. Bu hafta da TÜRK-İŞ adına Ekonomik ve Sosyal Konsey toplantısına sunulan rapora değineceğim.

TÜRK-İŞ'in raporu, TÜRK-İŞ Akademik Kurulu'nun raporundan çok daha ciddi, gerçekçi ve bilimsel. Türkiye ekonomisinde geçmişten beri süren sorunların küresel krizle derinleştiği belirtiliyor. Geline durumdan IMF ve Dünya Bankası'nı sorumlu tutuyor. IMF ve Dünya Bankası patentli politikaların terk edilmesini, insandan yana ekonomik ve sosyal politikaların geliştirilmesini savunuyor ve bunun yolunun da demokratik planlama olduğunu belirtiyor. Sosyal devleti güçlendirici harcamaları, krizden çıkışta ana araç kabul ediyor. Çok doğru ve önemli bir talebi ise, "kamu eliyle kullanılmakta olan tüm yardım fonları"nın Sosyal Güvenlik Kurumu'na devredilmesi ve dokuzuncu sigorta kolu olan aile yardımları şeklinde sürdürülmesi.

Bunlar ve diğer bazı talepler, hepimizin ortak istekleri.

Ancak, bu olumlu noktaların yanı sıra, TÜRK-İŞ'in ekonomik krizle mücadele önerilerinde önemli bazı eksiklikler ve hatalar var.

Birincisi, IMF ve Dünya Bankası suçlanıyor; ancak bu uluslararası finans kurumlarının gerçekte bağımsız birer yapı olmadığı, emperyalist Avrupa Birliği ile ABD'nin birer maşası olduğu dile getirilmiyor; AB'nin ve ABD'nin dayattığı politikalara karşı çıkılmıyor.

İkincisi, Türkiye'nin bugün yaşadığı sorunların temelinde ülkemizin emperyalistler ve bir avuç yerli sermayedar tarafından yoğun bir biçimde sömürülmesi olduğuna dikkat çekilmiyor. Ankara Ticaret Odası'nın 1 Eylül 2007 günü yayımlanan "Türkiye Faize Çalışıyor" başlıklı basın açıklamasında belirtildiğine göre, Türkiye Cumhuriyeti Devleti, 1983-2007 döneminde topladığı her 100 dolarlık verginin 51 dolarını faiz olarak sermayedarlara aktardı. 25 yılda yerli ve yabancılara aktarılan para, 433 milyar dolar. Bugünkü sorunların en önemli nedeni, emperyalistlerin ve yerli sermayedarların bu sömürüsüdür. Bu sömürü nasıl görmezden gelinebilir?

Üçüncüsü, gümrük birliği ilişkisidir. Türkiye'nin sorunlarının ve küresel krizden daha derin bir biçimde etkilenmesinin diğer bir nedeni, Avrupa Birliği ile 1 Ocak 1996 tarihinde girilen gümrük birliğidir. Gümrük birliği nedeniyle, Türkiye'nin dış ticaret politikasını belirleme hakkı ortadan kalkmıştır; ulusal egemenliğin önemli bir unsuru Avrupa Birliği'ne devredilmiştir. Bunun sonucu ise, özellikle imalat sanayindeki çöküşlerdir. Gümrük birliği, tarım ürünlerini de kapsayacak biçimde genişletilirse ve tarımda AB standartları uygulanırsa, tarımdaki çöküş daha da hızlanacaktır. Halbuki, TÜRK-İŞ'in krizle mücadele programında gümrük birliği ilişkisine son verilmesi yok.

Dördüncüsü özelleştirmelerle ilgilidir. TÜRK-İŞ'in krizle mücadele programında özelleştirme uygulamalarının durdurulması isteniyor. Doğru, ancak bu noktada bırakılırsa çok eksik bir talep. Özelleştirmeler durdurulmalı, yüksek yargının özelleştirmelere ilişkin yürütmeyi durdurma ve iptal kararları uygulanmalı, kamulaştırma yapılmalı, kamunun ekonomideki gücü ve etkinliği artırılmalıdır. TÜRK-İŞ'in de savunduğu demokratik planlama anlayışı, ekonominin yönetiminin "serbest piyasa" adı altında emperyalizme ve yerli sermayedarlara devredilmemesini de içermelidir.

Beşincisi ekonomiye devletin müdahalesini sınırlayan kurul düzeninin iptal edilmesidir. Ecevit Hükümeti döneminde kurulan çeşitli kurullar (Şeker Kurulu, Tütün Kurulu, Enerji Kurulu, v.b.) aracılığıyla belirli sektörlerle ilişkin politikaların belirlenmesinde sermayedarların rolü artırılmıştır. Ayrıca, Merkez Bankası'nın özerkleşmesi adına yabancı finans kurumlarının etkisi altına girmesini sağlayan düzenlemeden de vazgeçilmelidir.

Raporda, "kriz sosyal devletin tahribi sonucu ortaya çıkmıştır, çözüm de sosyal devletin yeniden ve daha güçlü olarak uygulanmasındadır," denilmektedir. Hayat ne yazık ki bu kadar basit değil. Sosyal devletin tahribine yol açan dinamikler ve dengeler nelerdir? Krizin nedeni onlardır. Sosyal

devleti daha güçlü olarak inşa edebilmek için gereken dinamikler ve dengeler nelerdir? Krizin çözümü de oradadır.

TÜRK-İŞ teknik bir hata da yapmış. "ILO standartlarında bir iş güvencesi, işe iadeyi sağlayacak biçimde yeniden düzenlenmelidir," diyorlar. ILO'nun bu alandaki düzenlemesi 158 sayılı Sözleşme'dir. 158 sayılı Sözleşme'de işe iade hakkı mutlak bir hak değildir; işverenin işçiyi işe kabul etmeme, ancak bu durumda ek bir tazminat ödeme hakkı vardır. Ayrıca, TÜRK-İŞ'in öğrenmemekte ısrar ettiği bir nokta, Anayasamızın 90. Maddesinde 2004 yılı Mayıs ayında yapılan değişiklik sonrasında onaylanmış ILO Sözleşmelerinin doğrudan uygulanırlık kazanmış olduğudur. ILO Sözleşmeleri ile iç mevzuatımızın çeliştiği durumlarda yargıçlarımızın anayasal görevi, yükümlülüğü ve zorunluluğu, çelişen iç mevzuat hükümlerini "zımnen mülga" sayarak, uluslararası sözleşme hükümlerini doğrudan uygulamaktır. Ancak nedense TÜRK-İŞ neredeyse tam beş yıl önce gerçekleşen bu önemli değişikliğin farkında değilmiş gibi davranmaktadır. Bu tavır, 2821 sayılı Sendikalar Yasası ve 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Yasası'na ilişkin tekliflerinde (s.7) de ortaya çıkmaktadır.

Peki, TÜRK-İŞ emperyalizmi suçlamamış da, AKP'yi suçlamış mı? Krizin sorumluları arasında yer alan AKP'ye karşı bir tavır belirlemiş, AKP'nin yerel seçimlerde başarısız olması için bir kampanya açmış mı? Hayır. Krizle mücadelenin yolunun AKP ile mücadeleden geçtiğine değinilmemiş. AKP'den hiç söz edilmemiş.

Peki, TÜRK-İŞ, derinleşen sorunlar karşısında ne yapacak?

TÜRK-İŞ, kıdem tazminatına yönelik bir saldırı karşısında "genel grev" tehdidini kullanıyor. Ancak derinleşen kriz karşısında ne yapacağı belirsiz. 14 Şubat 2009 tarihli Başkanlar Kurulu toplantısı sonrasında yayımlanan bildiri de şunlar belirtiliyor: "Hükümetin ve işverenlerin bu uyarının gereklerini yerine getirmemesi halinde yasalardan kaynaklanan demokratik hakların kullanılmaya devam edileceğini bildirmektedir." Diğer bir deyişle, en azından 29 Mart yerel seçimlerine kadar TÜRK-İŞ'in bir şey yapması söz konusu değildir.

Bu çerçevede TÜRK-İŞ'in krizle mücadele programının diğer bir önemli eksikliği, işçi sınıfının birliğinin (birleşik cephe), tüm emekçi sınıf ve tabakaların birliğinin (halk cephesi) ve emperyalizm kaynaklı ve AKP destekli krizden zarar gören herkesin birliğinin (milli cephe) yaratılması doğrultusunda bir anlayışın ve çabanın olmamasıdır. Bu anlayış eksikliği nedeniyle de esnaf-sanatkarın ve köylünün sorunlarına hiç değinilmemiştir.

Özetle; TÜRK-İŞ'in krizle mücadele programı, bazı olumlu ve doğru tespitlere karşın, büyük eksiklikler ve hatalar içermektedir. Dileğimiz, bu hataların düzeltilmesi, eksikliklerin giderilmesidir.